Reykjavikurborg
skrifstofa borgarstjórnar

Reykjavík, 30. apríl 2021
R21040139
175

Alþingi - nefndasvið
b.t. velferðarnefndar

Umsögn Reykjavíkurborgar um frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 65/174, um ávana- og fíkniefni (afglæpavæðingu neysluskammta) – 714. mál.

Vísað er til umsagnarbeiðnar nefndasviðs Alþingis til Reykjavíkurborgar dags. 15. apríl sl.

Reykjavíkurborg tekur að meginstefnu undir efni frumvarpsins og telur jákvætt að lögð sé til afglæpavæðing á kaupum og vörslu neysluskammta. Reykjavíkurborg tekur undir þau markmið frumvarpsins að meðhöndla eigi notkun fíkniefna í íslensku samfélagi í heilbrigðiskerfinu fremur en dómskerfinu.

Hugmyndafræði skaðaminnkunar í þjónustu við einstaklinga sem nota fíkniefni hefur gefið góðan árangur síðustu ár. Markmið skaðaminnkunar er að draga úr heilsufarslegum, félagslegum og efnahagslegum afleiðingum notkunar fíkniefna og auka lífsgæði og bæta heilsufar þeirra sem nota fíkniefni. Skaðaminnkandi þjónusta felst m.a. í ráðgjöf og heilbrigðisþjónustu. Skaðaminnkandi þjónusta verður árangursríkari ef varsla neysluskammta er ekki ólögmæt, en notendur fíkniefna verða að geta geta hringt eftir bráðaaðstoð og sótt heilbrigðis- og velferðarþjónustu án ótta við að neysluskammtar verði teknir af þeim. Sameiginlegt markmið okkar allra sem samfélags hlýtur að vera að koma í veg fyrir dauðsföll af völdum ofskömmtunar og bæta heilsu notenda fíkniefna.

Þrátt fyrir ofangreint telur Reykjavíkurborg einnig ástæðu til að halda til haga sjónarmiðum samráðshóps Reykjavíkurborgar um forvarnir. Samráðshópurinn telur afglæpavæðingu neysluskammta vera til þess fallna að auðvelda aðgengi ungmenna að vímuefnum og gera viðhorf ungmenna til vímuefna jákvæðara. Reykjavíkurborg telur mikilvægt að hafa þessi sjónarmið til hliðsjónar við frekari vinnslu í átt að hugmyndafræði skaðaminnkunar og vill leggja áherslu á mikilvægi forvarna samhliða breyttri nálgun í málaflokknum.

Mikill munur er á afglæpavæðingu neysluskammta og lögleiðingu ávana- og fíkniefna. Meðferð, innflutningur, útflutningur, sala, skipti, afhending, móttaka, framleiðsla, tilbúningur og kaup og varsla á stærri skömmtum ávana- og fíkniefna verður enn óheimil og refsiverð samkvæmt lögum. Sérfræðingar sem vinna með notendum fíkniefni hafa vakið athygli á því að refsing fyrir kaup og vörslu neysluskammta í formi sekta hefur lítil varnaðaráhrif, en getur aftur á móti aukið þann félagslega vanda sem margir notendur fíkniefna glíma við. Þá eru notendur ólíklegri til að leita sér aðstoðar á borð við meðferðarúrræði ef þeir þurfa að glíma við greiðslu sekta eða eiga á hættu afplánun í fangelsi. Með því að afglæpavæða kaup og vörslu neysluskammta auðveldum við

notendum að nálgast þá aðstoð sem þeim stendur til boða.

Að mati Reykjavíkurborgar leggur frumvarp þetta til mikilvægar breytingar sem eru til þess fallnar að bæta stöðu þeirra sem nota fíkniefni og styðja við þróun skaðaminnkandi þjónustu í landinu. Þá tekur skrifstofan undir þau sjónarmið sem fram koma í greinargerð um mikilvægi þess að snúa þurfi af braut harðra refsinga fyrir neyslu fíkniefna og að leggja skuli áherslu á forvarnir og lýðheilsu. Þær breytingar á ákvæðum laga um ávana- og fíkniefni sem hér koma fram eru mikilvægt skref í átt að bættu fyrirkomulagi í málaflokknum.

F.h. Reykjavíkurborgar

Helga Björk Laxdal
skrifstofustjóri borgarstjórnar

Hjálagt:
Umsögn samráðshóps um forvarnir hjá Reykjavíkurborg dags. 26. apríl.

Reykjavíkurborg

Umsögn um:

Þingskjal 1193 á 151. löggjafarþingi 2020-2021.
Umsögn Samráðshóps Reykjavíkurborgar um forvarnir um frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 65/1974, um ávana- og fíkniefni (afglæpavæðingu neysluskammta).

Undirrituð sitja í Samráðshópi um forvarnir hjá Reykjavíkurborg og hafa kynnt sér frumvarp til laga um breytingar á lögum um ávana- og fíkniefni (afglæpavæðingu neysluskammta). Hópurinn samanstendur af sérfræðingum stjórnsýslusviða borgarinnar sem hafa með málefni barna og unglinga að gera. Gerðar eru eftirfarandi athugasemdir við frumvarpið:

- Samráðshópur um forvarnir vill leggja áherslu á að hagsmunir barna og unglinga verði hafðir að leiðarljósi við lagabreytinguna.

- Með afglæpavæðingu neysluskammta má gera ráð fyrir að aðgengi að vímuefnum verði meira. Það er þekkt staðreynd að aukið aðgengi að vímuefnum eykur neyslu. Þessi breyting, verði hún að lögum, getur auðveldað unglingum að verða sér út um vímuefni og því aukið neyslu þeirra. Það sama á við um fullorðið fólk og hefur þá einnig bein og óbein áhrif á börn, þ.e. umönnunarhæfni þeirra sem foreldra.

- Þó það sé jákvætt að draga úr fordómum og neikvæðu viðhorfi til hópa sem neyta vímuefna er áhyggjuefni að það hafi einnig jákvæð áhrif til vímuefnanna sjálfra í samfélaginu og þá sérstaklega meðal unglinga. Það hefur verið reynslan að jákvæðari viðhorf geri það að verkum að fleiri prufi að nota efnin, þá bæði fullorðnir og unglingar.

- Miðað er við 20 aldurstakmark í 18. gr. áfengislaga nr. 75/1998, því skýtur skökku við að í frumvarpinu sé miðað við 18 ára aldur en ekki 20 ára eins og í áfengislögunum. Hópurinn mælir með að miðað sé við 20 ára aldur verði frumvarpið samþykkt.

- Hópurinn telur mikilvægt að leggja upp með heildstæða stefnu stjórnvalda í málefnum áfengis og vímuefna og að löggjöfin sé í takt við hana. Ásamt því að gera áhættumat með tilliti til barna og unglinga, sbr. 3. gr. Barnasáttmálans.

- Öflugar mótvægisaðgerðir fyrir börn, unglinga og foreldra eru nauðsynlegar í málaflokkinum skv. 3.4 grein Heimsmarkmiðana og 33. gr. Barnasáttmálans.[1]

Reykjavík, 26. apríl 2021

Guðrún Halla Jónsdóttir, Miðgarði, þjónustumiðstöð Grafarvogs og Kjalarness
Hólmfríður G Guðjónsdóttir, skólastjóri Hólabrekkuskóla
Ingibjörg Sigurþórsdóttir, Miðgarði, þjónustumiðstöð Grafarvogs og Kjalarness
Magnús Arnar Sveinbjörnsson, umhverfis- og skipulagssviði
Markús Heimir Guðmundsson, Hitt húsið, íþrótta- og tómstundasviði
Sigrún Sveinbjörnsdóttir, skóla- og frístundasviði
Þóra Kemp, velferðasviði

[1] https://unicef.is/sites/unicef.is/files/atoms/files/unicef_hm_bs_interactive.pdf og https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=14565f37-7dd6-11e8-942c-005056bc530c